

EURÓPAI PARLAMENT

2014 - 2019

Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság

2014/2254(INI)

6.5.2015

VÉLEMÉNY

a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság részéről

az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság részére

az alapvető jogok helyzetéről az Európai Unióban (2013–2014)
(2014/2254(INI))

A vélemény előadója: Daniela Aiuto

PA_NonLeg

JAVASLATOK

A Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság felhívja az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságot mint illetékes bizottságot, hogy állásfoglalásra irányuló indítványába foglalja bele a következő javaslatokat:

- A. mivel az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikke kimondja, hogy az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul;
- B. mivel a nők és férfiak közötti egyenlőség alapvető jog és az Unió közös alapelve, de megvalósítása korántsem teljes; mivel az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 23. cikke értelmében tilos a nemi hovatarozáson alapuló megkülönböztetés, és mivel a nőkkel szembeni erőszak a nők és a férfiak közötti egyenlőtlenesség brutális megnyilvánulása, és az emberi jogok megsértésének egyik legelterjedtebb formája Európában;
- C. mivel az Európai Unió Alapjogi Chartájának 4. cikke tiltja az embertelen vagy megalázó bánásmódot;
- D. mivel a szexuális és a reprodukív egészség és jogok az alapvető emberi jogokban gyökereznek és az emberi méltóság lényeges elemei¹; mivel az életmentő abortusz megtagadása az emberi jogok súlyos megsértésének minősül;
- E. mivel egyes területeken az utóbbi években elért bizonyos szintű előrelépések ellenére minden második nő tapasztalta meg élete során a szexuális zaklatás egy vagy több formáját, és az Unióban a nők egyharmada szenvedett el életében fizikai és/vagy szexuális erőszakot 15 éves kora után²; mivel az Unió határain belül közel 500 000 nő esett át a női nemi szerv megcsönkítésén³, és mivel a nők és lányok elleni erőszak a nemek közötti egyenlőség egyik jelentős akadályát képezi és az alapvető jogok megsértését jelenti, és továbbra is az Unión belüli emberi jogi jogsértések egyik leggyakoribb formája;
- F. mivel – amint az az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége által 2014-ben végzett felmérésből kiderül – az erőszak áldozatává váló nők többsége nem jelenti a vele történeteket a rendőrségen;
- G. mivel az európai jog nem tartalmazza kifejezetten, hogy a nők elleni erőszak a nemi alapú megkülönböztetés egyik formája, és az csak három (a spanyol, a svéd és a német) nemzeti jogrendszerben van jelen, aminek következtében a nők elleni erőszakot nem tekintik a tényleges egyenlőséget érintő problémának; mivel a tagállamok eseti alapú megközelítést alkalmaznak a nők elleni erőszak és a nemi alapú erőszak fogalom meghatározása tekintetében, és a meghatározások a nemzeti jogrendszerekben igen eltérőek, ami

¹ ICPD cselekvési program, 7.2. és 7.3. pont.

² Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA), „Nőkkel szembeni erőszak: az Unió egészére kiterjedő felmérés – Főbb eredmények” (2014) http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf

³ Amint az az Európai Bizottság „European Commission actions to combat violence against women” [Az Európai Bizottság fellépései a nők elleni erőszak leküzdéséért] című, 2015. januári tanulmányában olvasható.

lehetetlenné teszi az adatok összehasonlítását;

- H. mivel jóllehet az elkövetett bűncselekményekkel arányos büntetések bizonyára visszatartó erejűek az alapjogok megsértésével szemben, az elsődleges cél továbbra is sokkal inkább a (nevelési és kulturális intézkedések révén megvalósuló) megelőzés, semmint az utólagos cselekvés;
- I. mivel a nők elleni erőszak az alapvető jogok megsértésének legelterjedtebb formája az Európai Unióban és a világ többi részén, és mivel ez életkortól, iskolázottságtól, jövedelemtől, társadalmi helyzettől és származási vagy lakhely szerinti országtól függetlenül a társadalom valamennyi rétegét érinti, és a nők és férfiak közötti egyenlőség egyik fő akadályát képezi;
- J. mivel a nők és lányok által elszenvedett erőszak fizikai és pszichológiai bántalmazást, nemi erőszakot, gyermekbántalmazást, vallási vagy egyéb meggyőződéssel összefüggő bántalmazást, szexuális molesztálást és fenyegető zaklatást, valamint családon belüli erőszakot foglal magában, többek között az új technológiák és az internet miatt nőgyűlölő kifejezések, fenyegetések és online gyalázkodások formájában, és mivel néhány esetben ezek az erőszakos cselekedetek asszonygyilkosságba és/vagy úgynevezett becsületbeli bűncselekményekbe torkoltnak, amelyek az ENSZ meghatározásában a nők alapvető jogai megsértésének minősülnek a méltóság, az egyenlő bánásmód és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés szempontjából; mivel a nőknek és a lányoknak joguk van az összes alapvető szabadság egyforma gyakorlásához és védelméhez politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális és állampolgári téren és minden más területen¹;
- K. mivel az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés emberi jog, és a férfiak és a nők igazságszolgáltatáshoz való egyenlő hozzáférése alapvető fontosságú a nemek közötti egyenlőség eléréséhez; mivel a nők az igazságszolgáltatás tekintetében gyakran szembesülnek egyrészt társadalmi-gazdasági akadályokkal – ideértve a gazdasági függést, az anyagi források vagy a jogi segítségnyújtás hiányát, valamint a félelemhez és szégyenérzethez vezető kulturális sztereotípiákat –, másrészt eljárási akadályokkal, például hosszadalmas büntetőeljárásokkal, megkülönböztető gyakorlatokkal, valamint a büntető ítéletek alacsony arányával; mivel a fogyatékkal élő, a vidéki, a kisebbségi, a migráns, a menekült, illetve az LMBTI nők és lányok a többi nőhöz képest erőteljesebb intézményi előítéletekkel szembesülhetnek az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés terén;
- L. mivel a nők és gyermekek kereskedelme és szexuális kizsákmányolása egyértelműen sérti az emberi jogokat, az emberi méltóságot, valamint a jog és a demokrácia alapelveit; mivel napjainkban a nők a növekvő gazdasági bizonytalanság, valamint a munkanélküliség és a szegénység fokozottabb veszélye miatt jobban ki vannak szolgáltatva a fenyegetéseknek;
- M. mivel a hagyományos nemek szerint szegregált munkaerőpiacon tartósan fennálló nemek közötti bér- és nyugdíjszakadék összetett okai közé tartozik a munka és a családi élet összehangolásának nehézsége, valamint a nők készségeinek és munkájának alulértékelése;

¹A nőkkel szembeni erőszak felszámolásáról szóló, 1993. december 20-i ENSZ-nyilatkozat (A/RES/48/104) 1. cikke.

- N. mivel a nemi alapú megkülönböztetés hatással van a nők, különösen az idősebb nők, a gyermeküket egyedül nevelő szülők, a fogyatékossgal élő nők, a migráns nők, valamint az etnikai és a kulturális kisebbségekhez tartozó nők munkaerő-piaci részvételére;
- O. mivel az internethez való tömeges hozzáférés még több lehetőséget kínál a nők fizikai és pszichológiai bántalmazására, ideértve az internetes zaklatást is;
- P. mivel a nemi alapú megkülönböztetések továbbra is jelen vannak és súlyosan kihatnak a magánéletre, a családi életre és a munkahelyi körülményekre gyakran az oktatás, a képzés és a szolgáltatások területén; mivel a nők gyakran válnak a nemi alapú megkülönböztetésen túl például etnikai származáson, meggyőződésen, társadalmi osztályhoz való tartozáson, szexuális irányultságon, valláson vagy fogyatékossgal alapuló halmozott megkülönböztetés áldozataivá;
- Q. mivel a gazdasági válság és a számos tagállamban végrehajtott megszorító politikák nyomán csökkentek a rendelkezésre álló költségvetések és a nők elleni erőszak áldozatainak támogatását célzó közszolgáltatások, ami nemcsak kedvezőtlen hatással járt, hanem aláasta az alapvető jogokat, valamint a nőket a szegénység, a kirekesztés, a megkülönböztetés és az erőszak fokozott kockázatának tette ki;
1. sürgeti a Bizottságot, hogy a Parlament 2015. március 10-i kérésének¹ megfelelően az EU alapvető jogokkal kapcsolatos belső és külső politikája közötti összhang biztosítása érdekében a következő uniós egészségügyi stratégiájába alapvető emberi jogokként foglalja bele a szexuális és a reprodukív egészséget és jogokat;
 2. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy ismerjék el a biztonságos és korszerű fogamzásgátláshoz és az iskolákon belüli szexuális felvilágosításhoz való hozzáférés jogát;
 3. felhívja a tagállamokat, hogy biztosítsák a nők szexuális és reprodukív egészségének és jogainak tiszteletben tartásával és védelmével kapcsolatos nemzeti stratégiák megvalósítását; ismételten hangsúlyozza az Uniónak a témával kapcsolatos figyelemfelhívás és a bevált gyakorlatok népszerűsítése területén betöltött szerepét, mivel az egészség olyan alapvető emberi jog, amely nélkülözhetetlen az egyéb emberi jogok gyakorlásához;
 4. kéri a Bizottságot, hogy javasoljon olyan konkrét intézkedéseket, amelyeket a tagállamok a halmozott megkülönböztetés leküzdése érdekében elfogadhatnak;
 5. kéri a Bizottságot, hogy mozdítson elő a nemi alapú erőszak és a homofóbia minden formájával szembeni fellépésre irányuló stratégiát és cselekvési tervet, megerősítve a megelőzést és biztosítva az áldozatok védelmét és támogatását, különös figyelmet fordítva a sérülékenyebb csoportokra, mint a kiskorúakra, az idősekre, a fogyatékossgal élő személyekre, a menekültekre, a menedékkérőkre és a megkülönböztetés áldozataira; felhívja a Bizottságot, hogy terjesszen elő egy 2015 utáni időszakra szóló, nemek közötti egyenlőségre vonatkozó konkrét és ambiciózus stratégiát;

¹ Elfogadott szövegek, P8_TA(2015)0050.

6. felszólítja a tagállamokat, hogy hozzanak létre támogatóközpont- és menhelyhálózatokat az emberkereskedelem és prostitúció áldozataivá vált nők számára, biztosítva számukra a pszichológiai, orvosi, szociális és jogi segítségnyújtást, valamint előmozdítva az áldozatok stabil és jogokkal járó munkahelyen való elhelyezkedését;
7. határozottan elítéli a nők ellen elkövetett valamennyi pszichológiai és fizikai erőszakot, ideértve a szexuális erőszakot is; felhívja az Uniót és a tagállamokat, hogy biztosítsanak segítségnyújtást és védelmet az áldozatok számára;
8. felszólítja a tagállamokat, hogy teljes körűen hajtsák végre a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló 2012/29/EU irányelvet és az európai védelmi határozatról szóló 2011/99/EU irányelvet;
9. véleménye szerint a nők elleni erőszak, például a becsületgyilkosság, a gyermekházasság, az emberkereskedelem, a női nemi szervek megcsonkítása, a családon belüli erőszak az emberi jogok súlyos megsértését jelentik, amelyek semmilyen esetben sem igazolhatók a vallás, a kultúra vagy a hagyományok alapján;
10. hangsúlyozza, hogy a nők elleni erőszak és a büntetlenség tényleges leküzdése érdekében a nőkkel és a lányokkal kapcsolatos társadalmi hozzáállás megváltoztatására van szükség, mivel a nőket túl gyakran alárendelt szerepekben ábrázolják, az ellenük irányuló erőszakot pedig túl gyakran elnézik, vagy alábecsülik annak súlyát;
11. felhívja a tagállamokat, hogy biztosítsanak könnyebb hozzáférést az igazságszolgáltatáshoz az erőszak áldozatává vált nők számára, valamint mozdítsák elő a bevált gyakorlatok cseréjét;
12. hangsúlyozza, hogy gazdasági-társadalmi és eljárási szempontból egyaránt kezelni kell az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés tagállamokon belüli, nemek szerinti akadályait, valamint sürgeti a Bizottságot és a tagállamokat, hogy tegyenek lépéseket ezek felszámolására; felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés akadályai tekintetében javítsák a nemek szerint lebontott adatok gyűjtését;
13. sürgeti a Bizottságot és a tagállamokat, hogy ratifikálják az Isztambuli Egyezményt, amely hatékony eszköz a nők és lányok elleni erőszak, többek között a párkapcsolaton belüli nemi erőszak, a családon belüli erőszak és a női nemi szervek megcsonkítása átfogó kezeléséhez;
14. mély aggodalmának ad hangot a női nemi szervek megcsonkításának továbbra is fennálló gyakorlata miatt, amely a nők és lányok elleni erőszak súlyos formája, és megengedhetetlenül sérti a testi épséghez való jogukat; sürgeti az Uniót és a tagállamokat, hogy tanúsítsanak maximális odafigyelést, és lépjenek fel a területükön folytatott hasonló gyakorlatokkal szemben azok mielőbbi felszámolása érdekében; kéri különösen a tagállamokat, hogy a migránsokkal kapcsolatba kerülő szakemberek kiképzése révén alkalmazzanak határozott és visszatartó erejű megközelítést, hatékonyan és szisztematikusan eljárva és szankciókat alkalmazva a női nemi szervek megcsonkításának elkövetőivel szemben, és e tekintetben zéró toleranciára van szükség; hangsúlyozza, hogy ennek az érintett csoportokra irányuló információs és figyelemfelhívó kampányokkal

párhuzamosan kell történnie; üdvözli, hogy az uniós menekültügyi jogszabályok a női nemi szervek megcsonkításának áldozatait veszélyeztetett személyeknek tekinti, és a női nemi szervek megcsonkítását a menedékjog iránti kérelmek elbírálásakor mérlegelendő kritériumok közé sorolja;

15. felhívja az uniós intézményeket és a tagállamokat, hogy a nemek közötti egyenlőséget figyelembe véve vizsgálják meg a javasolt vagy végrehajtott megszorító intézkedések alapvető jogokra gyakorolt hatását, szem előtt tartva a megszorító intézkedések nőket érintő aránytalan következményeit; felhívja az uniós intézményeket, hogy hozzanak azonnali korrekciós intézkedéseket azokban az esetekben, amelyekben a megszorító intézkedések kedvezőtlen hatással voltak a nők gazdasági, szociális és kulturális jogaira;
16. rámutat, hogy az összes munkaerő-piaci szegmensben még mindig túlságosan sok nő válik szexuális zaklatás áldozatává a munkahelyén; felszólítja a tagállamokat, hogy folytassanak ezzel kapcsolatos figyelemfelhívó kampányokat, a magánszektorra és a közszférára irányulóan egyaránt; kéri továbbá a tagállamokat, hogy lépjenek fel az e téren tapasztalható büntetlenséggel szemben;
17. aggodalmának ad hangot a nőknek a döntéshozatali folyamatokban, a vállalkozásokban és azok igazgatótanácsaiban, a tudomány és a politika területén tapasztalható nemzeti, nemzetközi (nagy vállalatok, nemzeti és európai választások), de különösen helyi szintű alulreprezentáltsága láttán; kéri a nők szakmai fejlődésükben és vezető beosztások elérésére irányuló erőfeszítéseikben való támogatását, és felszólítja az uniós intézményeket, hogy fordítsanak nagyobb figyelmet azokra az adatokra, amelyek szerint a tőzsdén jegyzett legnagyobb uniós vállalatok igazgatótanácsi tagjainak csupán 17,8%-a nő;
18. üdvözli, hogy az Alapjogi Charta alkalmazásáról szóló jelentés külön bekezdést szentel a tőzsdén jegyzett társaságok nem ügyvezető igazgatói körében a nemek közötti egyensúly javításáról szóló irányelvnek, amely az alapvető jogok előmozdításának eszközéül szolgál a nők és férfiak közötti, igazgatótanácsokon belüli tényleges egyenlőség megvalósítása érdekében;
19. felszólítja a Bizottságot, hogy hívja fel a figyelmet arra, hogy a nők elleni hátrányos megkülönböztetés minden formájának felszámolása érdekében elő kell mozdítani a tisztelet és a tolerancia kultúráját;
20. rámutat, hogy a posztgraduális végzettséggel rendelkezők több mint fele nő; úgy véli, hogy amíg a magas döntéshozatali pozíciókban a nők és a férfiak nincsenek egyenlő arányban képviselve, e tekintetben pozitív megkülönböztetést biztosító intézkedéseket kell hozni; felkéri a tagállamokat, hogy tegyenek meg minden szükséges intézkedést a nők magas szintű pozíciókba való kinevezésének előmozdítása érdekében;
21. rámutat, hogy a férfiak és nők közötti bérszakadék megengedhetetlen megkülönböztetésnek minősül, és ellentétes az uniós szerződésekkel (az EUMSZ 157. cikke); sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Unióban a nők ugyanazért a munkáért átlagosan még mindig 16%-kal alacsonyabb bért kapnak, mint a férfiak; kéri a tagállamokat annak biztosítására, hogy a munkaerőpiac valamennyi szegmensében tartsák tiszteletben az „egyenlő munkáért egyenlő bér” elvét;

22. felhívja a Bizottságot, hogy a nemek szerinti bontásban rendelkezésre álló adatok alapján kövesse nyomon az alapvető jogok uniós helyzetét;
23. felszólítja a tagállamokat, hogy a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó nemzeti intézmények számára biztosítsanak függetlenséget és pénzügyi autonómiát annak érdekében, hogy fel tudják venni a szükséges személyzetet és hatékony munkát tudjanak végezni; rámutat annak fontosságára, hogy a tagállamok a nemek közötti egyenlőségre irányuló tevékenységük során együttműködjenek az Európai Parlamenttel az egyenlőség előmozdítására, a nők elleni erőszak leküzdésére, valamint a nők magasabb szintű társadalmi befogadásának elérésére vonatkozó cselekvési terveknek és célzott ajánlásoknak a nők lakóhelye szerinti tagállamtól független végrehajtása érdekében;
24. felhívja az Európai Bizottságot, hogy növelje a tagállamok és az elismert tapasztalatokkal rendelkező nem kormányzati szervezetek közötti, az emberkereskedelem és a prostitúció áldozataivá vált nőket segítő projektekhez és partnerségekhez nyújtott finanszírozást;
25. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy vegyék figyelembe a demográfiai fejleményeket és a háztartások méretének és összetételének a változásait költségvetési politikájuk, valamint szociális biztonsági és közszolgáltatásaik kialakításakor; megjegyzi, hogy az uniós tagállamok túlnyomó részében egyre több az egyfős háztartás, de a szakpolitikák többnyire közvetve vagy közvetlenül megkülönböztető módon kezelik azokat és indokolatlanul hátrányos helyzetet teremtenek számukra; úgy véli, hogy az embereket nem szabad jutalmazni vagy büntetni azért, hogy milyen méretű vagy összetételű háztartásban élnek; ezért felszólít arra, hogy a szakpolitikák függetlenek legyenek a háztartások méretétől és összetételétől;
26. felszólítja a tagállamokat és az uniós intézményeket, hogy működjenek együtt a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetével (EIGE) és az Alapjogi Ügynökséggel azon közös akarat jegyében, hogy közösen tudjanak fellépni a nemi alapú erőszak és megkülönböztetés ellen;
27. felhívja a tagállamokat, hogy fokozzák a közösségi médiában jelen lévő, internetes zaklatásaikkal a nőket aránytalanul nagy arányban célba vevő „trollok” elleni válaszlépéseiket;
28. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy ismerjék el és mozdítsák elő a formális és az informális oktatás szerepét a nemek közötti egyenlőségnek a nők és az LMBTI identitású személyek emancipációjának elősegítése és ezáltal alapvető jogainak védelme révén történő megvalósítása tekintetében;
29. kéri a tagállamokat, hogy vizsgálják felül nemzeti jogszabályaikat a nők megkülönböztetését maguk után vonó rendelkezések hatályon kívül helyezése érdekében, amint az nemrégiben az egyik tagállam nemzeti nyugdíjrendszerére vonatkozó rendelkezések esetében történt, amelyek az adott személy nemétől, és a női kérelmezők esetében a felnevelt gyermekek számától függően eltérően határozták meg a „rendes nyugdíjkorhatárt”¹;

¹Az Európai Unió Bíróságának C-401/11. sz. Blanka Soukupová kontra Ministerstvo zemědělství ügyben hozott

30. felhívja az Uniót és a tagállamokat, hogy ismerjék el a nők és lányok testi épséghez és önálló döntéshozatalhoz való elidegeníthetetlen jogát.

A BIZOTTSÁGI ZÁRÓSZAVAZÁS EREDMÉNYE

Az elfogadás dátuma	6.5.2015
A zárószavazás eredménye	+: 27 -: 5 0: 1
A zárószavazáson jelen lévő tagok	Daniela Aiuto, Maria Arena, Catherine Bearder, Beatriz Becerra Basterrechea, Malin Björk, Vilija Blinkevičiūtė, Anna Maria Corazza Bildt, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Mary Honeyball, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Elisabeth Köstinger, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Angelika Mlinar, Angelika Niebler, Maria Noichl, Marijana Petir, Terry Reintke, Liliana Rodrigues, Jordi Sebastià, Michaela Šojdrová, Ernest Urtasun, Ángela Vallina, Beatrix von Storch, Anna Záborská, Jana Žitňanská, Inês Cristina Zuber
A zárószavazáson jelen lévő póttagok	Rosa Estaràs Ferragut, Constance Le Grip, Georg Mayer, Branislav Škripek, Monika Vana, Julie Ward
A zárószavazáson jelen lévő póttagok (200. cikk (2) bekezdés)	Isabella Adinolfi